DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
7. juli 1994 *

I sag C-130/93,

angående en anmodning, som Hof van Beroep, Bruxelles, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Lamaire NV

mod

Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten (NDALTP),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 9 og 12,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, G. F. Mancini, og dommerne C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler, P. J. G. Kapteyn (refererende dommer) og J. L. Murray,

* Processprog: nederlandsk.

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftligt indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Blanca Rodríguez Galindo og Ben Smulders, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten ved advokat Frederic Steghers, Bruxelles, og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 24. marts 1994,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. april 1994,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 25. marts 1993, indgået til Domstolen den 30. marts s.å., har Hof van Beroep, Bruxelles, i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 9 og 12.

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten (et statsligt organ for afsætning af landbrugs- og gartneriprodukter, herefter benævnt »Nationale Dienst«) og selskabet Lamaire NV

(herefter benævnt »Lamaire«), som driver handel med kartofler i Belgien, vedrørende problemet, om et obligatorisk bidrag, der ved eksport af kartofler opkræves til fordel for Nationale Dienst, er lovligt.

3 Nationale Dienst, der blev oprettet ved belgisk lov af 27. december 1938 (*Moniteur belge* af 26.1.1939), som ændret ved lov af 11. april 1983 (*Moniteur belge* af 24.9.1983), har til opgave at fremme afsætningen på hjemmemarkedet samt eksporten af landbrugs-, gartneri- og havfiskeriprodukter.

4 Loven bestemmer i artikel 4, litra c), at Nationale Dienst kan »pålægge fysiske og juridiske personer, som fremstiller, forarbejder, transporterer eller sælger landbrugs-, gartneri- og havfiskeriprodukter et obligatorisk bidrag for hvert enkelt produkt eller produktgruppe ...«.

5 De obligatoriske bidrag er blevet fastsat ved kongelig anordning af 15. maj 1986 (*Moniteur belge* af 19.6.1986), som ændret ved kongelig anordning af 14. juli 1987 (*Moniteur belge* af 29.7.1987). Artikel 4 lyder således:

»De årlige obligatoriske bidrag til fremme af afsætningen af produkter henhørende under den rådgivende afdeling 'Vegetabilske landbrugsprodukter' fastsættes som følger for kartofler:

1. et fast bidrag på 5 000 BFR for autoriserede forarbejdningsvirksomheder og pakkerier, kartoffelskrællerier og grossister samt kartoffelmæglere og -kommissionærer

2. et fast bidrag på 5 000 BFR for importører af spisekartofler

3. et fast bidrag på 25 000 BFR for importører af tidlige kartofler

4. et bidrag på 2 BFR pr. 100 kg udførte kartofler.

De under 1, 2 og 3 fastsatte bidrag er ikke kumulative, idet kun det højeste bidrag finder anvendelse.«

6 Det fremgår af sagen, at Lamaire's virksomhed i det væsentlige er eksportorienteret. I forbindelse hermed har Lamaire for 1986 og 1987 betalt bidrag for kartoffeleksporten, jf. artikel 4, punkt 4, i kongelig anordning af 15. maj 1986, men nægtet at betale bidrag for 1988.

7 Under en sag anlagt ved Rechtbank van eerste aanleg, Bruxelles, har Lamaire gjort gældende, at selskabet kunne gøre krav på tilbagebetaling af de til Nationale Dienst for 1986 og 1987 indbetalte bidrag og ikke var forpligtet til at betale de af Nationale Dienst for 1988 opkrævede bidrag, da opkrævningen af de allerede indbetalte bidrag og af de for 1988 pålagte bidrag, som havde hjemmel i artikel 4, punkt 4, i den kongelige anordning af 1986 var i strid med EØF-traktatens artikel 9 og 12.

8 Ved dom af 15. november 1991 frifandt Rechtbank van eerste aanleg, Bruxelles, Nationale Dienst for påstanden om tilbagebetaling af bidrag for referenceårene 1986 og 1987 og gav Nationale Dienst medhold i det fremsatte modkrav om betaling af bidrag for referenceåret 1988.

9 Lamaire ankede dommen til Hof van Beroep, som var i tvivl om, hvorvidt de i ovennævnte kongelige anordninger fastsatte kriterier for opkrævning af bidrag var forenelige med traktatens artikel 9 og 12, idet retten i øvrigt anerkendte disse bestemmelsers umiddelbare anvendelighed. Som følge heraf besluttede den nationale ret at udsætte sagen og anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»Omfatter ordene ind- og udførselstold og/eller afgifter med tilsvarende virkning også det bidrag på 2 BFR pr. 100 kg udførte kartofler, som Nationale Dienst voor Afzet van Land- en Tuinbouwprodukten opkræver af kartoffeleksportører i henhold til kongelig anordning af 15. maj 1986, som ændret ved kongelig anordning af 14. juli 1987 — herunder navnlig sidstnævnte anordnings artikel 4 — vedrørende det obligatoriske bidrag til fremme af afsætningen af vegetabilske landbrugsprodukter (*Moniteur belge* af 19.7.1986 og 29.7.1987)?«

10 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen ikke under en sag efter traktatens artikel 177 kan tage stilling til, om nationale bestemmelser er forenelige med fællesskabsretten, men at den over for den forelæggende ret kan angive de kriterier, der er af betydning for fortolkningen af fællesskabsretten, således at den forelæggende ret sættes i stand til at afgøre, om de nationale bestemmelser er forenelige med fællesskabsretten.

11 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om traktatens artikel 9 og 12 er til hinder for en national lovgivning, hvorefter der opkræves obligatoriske bidrag ved udførsel af landbrugsprodukter til andre medlemsstater, såsom et bidrag på 2 BFR pr. 100 kg udførte kartofler, jf. artikel 4, punkt 4, i kongelig anordning af 15. maj 1986, som ændret ved kongelig anordning af 14. juli 1987.

12 Traktatens artikel 9 indeholder et forbud mod told ved indførsel fra og ved udførsel til andre medlemsstater såvel som mod alle afgifter med tilsvarende virkning.

13 Som Domstolen flere gange har fastslået (jf. dom af 1.7.1969, forenede sager 2/69 og 3/69, Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders, Sml. s. 49, org. ref.: Rec. s. 211, af 25.1.1977, sag 46/76, Bauhuis, Sml. s. 5, af 31.5.1979, sag 132/78, Denkavit, Sml. s. 1923, af 27.9.1988, sag 18/87, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 5427, og af 30.5.1989, sag 340/87, Kommissionen mod Italien, Sml. s. 1483), udgør enhver — selv ubetydelig — økonomisk byrde, som pålægges ensidigt og belaster indenlandsk fremstillede eller udenlandske varer ved grænseoverskridelsen, uanset benævnelse eller opkrævningsmåde, en afgift med tilsvarende virkning som indførsels- og udførselstold.

14 Ifølge samme retspraksis kan en sådan byrde, som pålægges varer ved grænseoverskridelsen, dog ikke betegnes som en afgift med tilsvarende virkning som told, der er omfattet af traktatens forbud, såfremt den er et led i en almindelig, intern afgiftsordning, der systematisk og efter samme kriterier anvendes på indenlandsk fremstillede og indførte eller udførte varer, såfremt den udgør et modstykke til en konkret tjenesteydelse, der faktisk og individuelt er præsteret over for den erhvervsdrivende, og afgiftens størrelse står i et rimeligt forhold til denne tjenesteydelse, eller endelig, på visse betingelser, såfremt den vedrører kontrol, der skal udøves for at opfylde fællesskabsretlige forpligtelser.

15 Det bemærkes endelig, at traktatens artikel 9 og 12 kun forbyder afgifter med tilsvarende virkning som told i samhandelen »mellem medlemsstaterne«, således at bestemmelserne ikke vedrører ind- eller udførsel af varer fra eller til tredjelande (jf. dom af 10.10.1978, sag 148/77, Hansen & Balle, Sml. s. 1787, præmis 22).

16 I det foreliggende tilfælde er det for det første ubestridt, at det anfægtede bidrag udgør en økonomisk byrde, som ensidigt opkræves af en medlemsstat, og som rammer en bestemt vare, fordi den passerer grænsen.

17 Det bemærkes, at det forhold, at et obligatorisk bidrag, der opkræves ved ind- eller udførsel af en vare, ikke opkræves til fordel for staten, men til fordel for et offentligt organ, ikke påvirker kvalifikationen af bidraget som en afgift med tilsvarende virkning efter traktatens artikel 9 og 12 (jf. ovennævnte dom i Sociaal Fonds voor de Diamantarbeiders-sagen, præmis 18).

18 For det andet er det anfægtede bidrag ikke omfattet af nogle af de undtagelser, der er fastsat i den ovenfor i præmis 14 nævnte retspraksis.

19 Dels opkræves bidraget ikke til dækning af omkostningerne ved kontrol, der skal udføres for at opfylde fællesskabsretlige forpligtelser. Dels rammer det udelukkende udførsel af det her omhandlede produkt, og det udgør ikke et led i en almindelig, intern afgiftsordning, der systematisk og efter samme kriterier anvendes på de bidragspligtige varer, uden hensyn til deres oprindelse, herkomst eller bestemmelsessted. Det fremgår endelig af sagen, at det anfægtede bidrag generelt skal anvendes til at finansiere Nàtionale Dienst's salgsfremmende virksomhed. Det udgør derfor ikke et modstykke til en konkret eller individuel fordel for den erhvervsdrivende, som står i et rimeligt forhold til den leverede tjenesteydelse.

20 Heraf følger, at et obligatorisk bidrag, som pålægges udførsel af kartofler, såsom det bidrag, der i henhold til artikel 4, punkt 4, i den belgiske kongelige anordning af 15. maj 1986, med senere ændringer, opkræves til fordel for Nationale Dienst,

må anses for en afgift med tilsvarende virkning som udførselstold, der som sådan er omfattet af forbuddet i traktatens artikel 9 og 12.

21 I det foreliggende tilfælde påhviler det den nationale ret at afgøre, i hvilket omfang de af Lamaire udførte produkter var bestemt til andre medlemsstater eller til tredjelande. Det fremgår af ovenstående, at der kun kan opkræves bidrag ved udførsel til tredjelande.

22 Herefter skal den nationale rets spørgsmål besvares således, at traktatens artikel 9 og 12 er til hinder for, at der ifølge national lovgivning opkræves et obligatorisk bidrag ved udførsel af landbrugsprodukter til andre medlemsstater, såfremt det ikke opkræves til dækning af omkostningerne ved kontrol til opfyldelse af forpligtelser i henhold til fællesskabsretten, såfremt det udelukkende rammer udførslen af de berørte produkter og ikke udgør et led i en almindelig, intern afgiftsordning, der systematisk og efter samme kriterier anvendes på de bidragspligtige varer, uden hensyn til deres oprindelse, herkomst eller bestemmelsessted, og, endelig, såfremt det ikke udgør et modstykke til en konkret eller individuel fordel for den erhvervsdrivende, som står i et rimeligt forhold til den leverede tjenesteydelse.

Sagens omkostninger

23 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Hof van Beroep, Bruxelles, ved dom af 25. marts 1993, for ret:

EØF-traktatens artikel 9 og 12 er til hinder for, at der ifølge national lovgivning opkræves et obligatorisk bidrag ved udførsel af landbrugsprodukter til andre medlemsstater, såfremt det ikke opkræves til dækning af omkostningerne ved kontrol til opfyldelse af forpligtelser i henhold til fællesskabsretten, såfremt det udelukkende rammer udførslen af de berørte produkter og ikke udgør et led i en almindelig, intern afgiftsordning, der systematisk og efter samme kriterier anvendes på de bidragspligtige varer, uden hensyn til deres oprindelse, herkomst eller bestemmelsessted, og, endelig, såfremt det ikke udgør et modstykke til en konkret eller individuel fordel for den erhvervsdrivende, som står i et rimeligt forhold til den leverede tjenesteydelse.

Mancini Kakouris Schockweiler

Kapteyn Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. juli 1994.

R. Grass
Justitssekretær

G. F. Mancini
Formand for Sjette Afdeling